

حامد کرزی پخپل چال کي راگیر دی

د نیویارک ټایمز اخبار د اګسټ پر شپږمه پخپل ویب سایټ کي د خپلي مشهورې ژورنالستي، الیزابت روبین، خورا اوږده مقاله خپره کړې ده چې د اګسټ پر نهمه به د ورځپاڼي په اونیزه مجله کي خپره سي. هغه سوېده چې مقاله څه رانډه سي او اجمال يي درنو لوستونکو ته وړاندي کوم.

د جون میاشتې په یوه ورځ چې لمر ځلېده، زه د کابل د ودونو په یوه لوکس سالون کي په هغه انتخاباتي غونډه کي ناسته ومه چې د حامد کرزي د بیا انتخابېدو په منظور د کندهار او هلمند خلک پکښي راغونډ سوي ول. که څه هم په کندهار او هلمند کي جنگ د پخوا په شان روان وو، خو دلته د واده په هال کي هر څه د جشن ترا کوله، او د سالون کارکونکو د وریجو او غوښو ډک پنتوسونه، غابونه، او د کوک او فانتا بوتلونه پر مېلمو باندي وپشل. ددی مجلس ناظم شیر محمد اخوندزاده وو. هغه یو وخت د هلمند والي وو، او په عین زمان کي یې د مخدره موادو قاچاق هم کاوه. هغه له خپل بڅملي کوچ څخه پر حضارو او وینوالو باندي ږغ وکړ: "یارانو! شعرونه او وینا مو رانډوی." مگر هیچا د هغه پر خبرو غور و نه نیو.

په مجلس کي، یو کندهاری چې یو اکا او ورور یې وژل سویدي، وايي، "کرده درواغ وایي. ما پر هغه بل مېز باندي ناستو کسانو ته وویل، تاسو ټول دلته پدې منظور راغلي یاست چې عکس مو په ټیلویزیون کي راسي او که سبا حامد کرزي بیا انتخاب سي، امتیازات تري واخلي." هغه کټ کټ و خنډل او ادامه یې ورکړه. "دوی راته وویل مور د ډوډی لپاره راغلي یو." کله چې ما له هغه څخه وپوښتل چې په کندهار کي به په انتخاباتو کي څه پېښ سي. هغه یو په یوه را ته وویل، "تکي برکي او تقلب." هغه ادعا کوي چې د انتخاباتو لپاره ۸۰۰۰ جعلي کارټونه لري، او هر یو په شل ډالره خرڅوي.

د واده په سالون کي، د شیر محمد اخوندزاده سره مخامخه سوم. دی په جنوب کي د حامد کرزي لپاره کمپین کوي. هغه راته وویل په ۲۰۰۵ کي چې زما په کور کي نهه ټنه مخدره مواد پیدا سول، انگریزانو زما په کور کي ځای پر ځای کړي ول. مگر شیر محمد اخوندزاده سمدستي خپله کیسه بدله کړه. "که چیري څوک ما قاچاقبر بولي، هو کي زه قاچاقبر وم. خو حدافل ما خپلي پیسې پر عسکرو لگولي. اوس پیسې طالبانو ته ځي، او هغوی انگریز، امریکایي او افغان عسکر په وژني." حامد کرزي غوښتل چې شیر محمد اخوندزاده یو ځل بیا د هلمند والي مقرره کړي، خو برتانویانو ورته نه وویل. شیر محمد اخوندزاده وايي، "هغوی ولي فهم له انتخاباتو څخه نه ایسته کوي؟ ولي دوستم یو جنایتکار ندی؟ ایا محقق یو غل او ډاکو ندی؟ یوازي زه بد سړی یم؟ زه قسم خورم چې ما تر اوسه پوري پشي هم نده وژلي."

په افغانستان کي، دمگری د حامد کرزي ټیم د "جنگسالارانو د ټکټ" په نامه شهرت لري. حامد کرزي وايي چې د هغه تر چتر لاندې هر څوک ځایېدلای سي. د جمهوري ریاست کانديد اشرف غني وايي، "که چیري هدف دا وي چې د نسبي ارامی لپاره په حکومت کي قاچاقبران هم داخل کړای سي، نو بیا ارمان او ماموریت څه شی دی؟ ایا یوه شل کلنه افغانه پیغله چې غواړي د کمپوټر انجینره او یا ډاکټره سي، ایا هغه داسي یو حکومت غواړي؟ ایا پداسي یو حکومت کي چې شیر محمد اخوندزاده یې چلوي د دغه راز ځوانانو لپاره ځای سته؟" کله چې ما د جمهوري ریاست له بل کانديد ډاکټر عبدالله څخه وپوښتل چې څرنگه به د مخدره موادو سره مبارزه وکړي. هغه وویل، "زه به خپل ورور ته اجازه ور نه کړم چې قاچاق وکړي. واقعا، مشروعیت هله له مینځه ځي چې ستاسو ورور د قاچاقو له لاري په میلیونهاوو ډالره جیب ته کړي وي." د عبدالله مطلب د حامد کرزي کشر ورور احمدولي کرزی وو.

بناغلي اشرف غني په خپل ویب سایټ کي د حامد کرزي وروڼه د مافیا کورنی په نامه یادوي. هغه وايي، "د افغانستان لپاره تر ټولو ستر خطر خپله همدا حکومت دی. زه د جمهورریس پر هیلو باندي قضاوت نه کوم، زه د هغه پر ریکارډ او سابقې باندي قضاوت کوم. مور په نړی کي تر ټولو فساد او بېکاره حکومت لرو. همدا ریکارډ د حامد کرزي په پېر کي ټینگ سو. اوس، هغه غواړي چې یو ځل بیا جمهورریس سي. په کوم ریکارډ؟ د هغه حکومت او انډیوالان د خلکو پر ضد اعلان سوي جنگ دی."

د تېر ژمي په ترڅ کي، ما څو ورځي د حامد کرزي سره په ارگ کي تېري کړي. ما غوښتل چي حامد کرزي له نژدو وگورم څو پوه سم چي هغه څرنگه سړی دی. ايا هغه د خپلو ورونو هرڅه زغمي؟ ايا نه سي کولای چي دهغوی مخه ونيسي؟ ايا غرب د حامد کرزي په باب غولېدلی وو؟ له دغو ټولو کمزوريوسره سره ولي هغه بيا ځان کاندید کړی دی؟

ما همدا وروستی پوښتنه له هغه څخه په ارگ کي چيري چي هغه کار او ژوند کوي، وکړه. حامد کرزي په جواب کي وويل، "زه نه پوهېږم چي څه پېښه سوه. بس يوه ورځ مي فيصله وکړه چي انتخاباتو ته ور داخل سم. زه يو ساده سړی يم. زه پيسي او جايداد نلرم. زه ستړی او ستومانه يم. زه ۲۲ کاله کپري چي پدي مسایلو باندي لگيا يم. ما هيڅ خصوصي ژوند ندی کړی، زه استراحت او خصوصي ژوند ته اړتيا لرم." حامد کرزي يو تياتري او فلمي کرکتر لري. د هغه عقايد او نظريات معلوم ندی او يا يې بېخي نلري. د هغه روغتيايي وضع هم سمه نده. ملگرو يې راته وويل چي د هغه صحت ښه ندی. تل ستړی، کسل، بي حوصلې، او خوشک وي. چاپلوسان او غورمالان يې خوښېږي. له حقيقت او ښو خلکو څخه کرکه لري. له خپلو دښمنانو څخه ډارېږي، او د خپلو ملگرو سره بد چل چلند کوي. هغوی وايي دحامد کرزي د سترگي رپيدل او سترگگ وهل په غير عادي توگه ورځ په ورځ ډېرېږي.

حامد کرزي په عين زمان کي د زورورو خلکو زرونه لکه د اروپايانو، امريکايانو، ايران، او اسلامي هېوادونو خيال وساتي. ددغو ټولو طاقتونو سره گوزاره کول د حامد کرزي لپاره ډېر گران تمام سوی دی. هغه د يوزايتوب څخه رنځ وړي. هره ورځ چي له خوبه راپاڅي، د عربي دپلوماتانو، مطبوعاتو، او سياستوالو له انتقادونو او خپرو سره مخامخ وي. هره ورځ پخپل دفتر کي د ټيلويزيون ريموت کنترول پلاس عصبي او خواشني له يوه چپنله بل چپنل ته ځي. د جنوري په مياشت کي، د حامد کرزي او د هغه د مرستيال تر مينځ د کابينې په غونډه کي سپکي سپوري ردي او بدلي سوي. حامد کرزي تهديدکاوه چي غرو ته به وخېژي او خپله به د اشغالگرو پر خلاف وسله واخلي. لدې وروسته په ارگ کي اوازه سوه چي هغه بيا لېونی او باوله سوی دی، او اعصاب يې د پخوا په شانې له لاسه ورکړي دي. يو عربي دپلومات وايي هغه يوازي دی. هيڅ ملگری نلری. هغه په ارگ کي کلابند او خپلي کورنی راايسار کړی دی. د حامد کرزي ملگري وايي هغه د ارگ په سندروم اخته دی.

پدي وروستيو ورځو کي ما د حامد کرزي له اندالانو څخه وپوښتل چي ولي هغه فهيم خپل مرستيال وټاکي؟ هغوی راته وويل، "کرزي گومان کوي چي د هغه دوی ستري اشتباگاني د فهيم او شير محمد اخوندزاده ليري کول ول." دواړه د غربيانو تر فشار لاندي برطرفه سول. فهيم او کرزي زره سابقه سره لري. او د مجاهدينو په اړو دور کي د شمال ايتلاف گومان کاوه چي حامد کرزي د حکمتيار لپاره جاسوسي کوی او په همدې خاطر يې بندي او ډبولی وو. د فهيم تر لگاو وروسته، حامد کرزي بيا پاکستان ته پراري سو. په ۱۹۹۶ کي طالبانو د شمال ايتلاف ډاگيان مات او له کابله پسي واخيستل. په لمري سر کي، طالبانو غوښتل چي حامد کرزي يو ځای سفير کړي، خو ژر تر ژره تري تېر او ايله يې کړ.

خو په ۲۰۰۱ کي چي د طالبانو رژيم د امريکا په زور ړنگ سو، د حامد کرزي ستوری وچت سو. که څه هم هغه په جنوب کي هيڅوک نه لرل، خو د(سي اي ي) انتخاب حامد کرزي وو. هغه په يوازي سر کابل ته ولاړ. کله چي فهيم هغه ولېد په تعجب يې پوښتنه ترې وکړه، "ستا خلک چيري دي؟" حامد کرزي په جواب کي وويل، "تاسو زما خلک ياست." فهيم په زړه کي خوشحاله مگر هک پک وو. سمدستي د حامد کرزي او فهيم تر مينځ روابط خراب سول.

کله چي د جمهوررئيس مرستيال حاجي قدير په ۲۰۰۲ کي ترور سو، حامد کرزي دونه پر فهيم بي اعتماده سو چي په امريکايي محافظينويي ځان ساتی. په همدې وخت کي، د کابينې په غونډو کي د پخواني جنگسالارانو او تکنوکراتانو تر مينځ هره ورځ اخ وډب روان وو. د کابينې په غونډو کي اشرف غني او قيسم فهيم مدام ښکر په ښکر ول.

په پولنډ کي د افغانستان سفير، ضيا مجددي، د حکومت د کمزوری پړه پر بين المللي ټولني باندي اچوي. "د ناټو هر هېواد په کابينه کي يو وزير لري او هر هېواد خپل چوبکی ساتي." ددې خبري يو ښه مثال جنرال دوستم دی. هغه يو ظالم، فاسق، او شرابي سړی دی. هغه تل په روسي شرابو مست او د کينگ کانگ چمونه کوي. کله چي دوستم په کابل کي پر خپل يوه حريف حمله وکړه، له حکومت څخه د هغه د ايستلو او محاکمې ته د راکشولو لپاره غوښتني راپورته سوي، خو ترکيې د هغه پلوي پيل کړه. حامد کرزي هم د ترکيې د خوشحاله کولو په منظور دغه مفسد او جنايتکار ازاد پرېښود.

بل مثال د کورنيو چارو پخوانی وزير، بناغلی مقبل، دی. د ملگرو ملتونو عالي رتبه مامورين وايي چي هغه په جنايت او غلا کي لاس لري، خو پر مقبل باندي د يوې امريکايي ښځې لاس پروت دی. جاويد لودين وايي، "تر

کومه حده تاسو کرزی ملامتولای سی؟ له یوې خوا، انگریزانو د مقبل برطرفي غوښتنله، خو له بلې خوا یې امریکایانو ملاتړ کاوه. او امریکایان تر نور زیاتي پیښې ورکوي."

بله مهمه مسله د حامد کرزي د لیږد شپې طرز او ستایل دی. د هغه د مشرتابه یو اړخ قومي دی. علي احمد جلالی وايي، "د ده پلار یو قومي مشر وو. په قبایلي کلتور کې د موسساتو پر ځای د افرادو او اشخاصو پر وفادارۍ باندې تکیه کېږي. په قبایلي سیاست کې تل د نژدې خپلوانو او اشنايانو خیال ساتل کېږي." حامد کرزي د لیږد شپې دوهم اړخ د پېښور د جهادي مشرانو فرقي او سکتوري سیاست او دسیسې دي. ښاغلی جلالی وايي، "جهادي سیاست پر معاملو او چنو راڅرخېده. پدې سیاست کې، هېڅ ستراتیژي نوه، بلکې سراسر ټول تاکتیک وو. مانا دا چې یوځای ځینی خلک خوشحاله وساته، بل ځای یې خرڅ کړه. نن ژمنه وکړه، سبا یې ماته کړه." د قومي سیاست بل بعد دیموکراسي ده. جلالی وايي حامد کرزی په دیموکراسي عقیده لري، خو له موسساتو څخه کرکه لري. د جمهورریس یو بل ملگری وايي، "هغه د بشر حقوق، د مطبوعاتو ازادې، د قانون حاکمیت، او اساسي قانون پخپل لاس او پښو کې ځنځیرونه بولي."

بلخوا، حامد کرزی د خپلو فیصلو پر عواقبو باندې هېڅ سوچ او فکر نه کوي. تېر کال، د جمهورریس مېرمن، محترمه زینت کرزی، پر یوې مېرمنې ښځې باندې د جنسي تجاوز پیښې سخته متاثره کړې وه. ددغو ځناورو متجاوزینو پر خلاف شواهد په پېڅر ول. مگر حامد کرزي د ځینو سیاسي ملحوظاتو په خاطر درې واړه خوشي کړل. دا بېچاره او مسلمان مېرمن له ډېره غم، ظلم، او بې کسی څخه لیونۍ سوه، او د هغې مېرمن هم ووژل سو. کله چې ما له حامد کرزي څخه پوښتل، "ولي تاسو دوی ازاد کړل؟" هغه په جواب کې وویل، "کیسه بل ډول وه." د هغه د کیسې جزئیات په یاد نه ول.

د جمهورریس یو کندهاری ملگری وايي، "په مور کې یو مثل دی چې وايي، کله چې سړی قدرت ته ورسېږي، د هغه سترگې رنډي، غوړونه کاڼه، او سډیې کوره سي."

حامد کرزي د خپلو ورونو پر معاملو باندې هم سترگې پټې کړيدي. د هغه خپلوان او ملگری وايي، حامد کرزی په کوچینوالي پر پلار گران نه وو. پلار یې د "لېوني" په نامه باله. هغه په ماشومتوب کې لا باوله او گنګس وو. امین ارسلای چې د حامد کرزي مشاور وو، جمهورریس ته خبرداری ورکړ چې وروڼه یې شهرت او نوم ور خرابوي. مگر حامد کرزي هېڅکله د خپلو ورونو مخه و نه نیوله.

د هغه یو ورور قیوم کرزی دی چې په متحده ایالاتو کې څو رستورانونه لري. قیوم خپل ورور حامد امریکایي مقاماتو ته ور معرفي کړی دی. قیوم کرزي د حامد کرزي سیاسي استاد او گورو دی. قیوم کرزي اوس زیاتره په سعودي عربستان وي، او غواړي چې طالبان په حکومت کې ورگډ کړي. د حامد کرزي بل ورور، محمود کرزی دی. د هغه د ژوند عالی هدف پیښې پیدا کول دي. محمود کرزي په کابل کې ماته وویل چې زما ورور نه په اقتصاد او نه په حکومت پوهېږي. زیاتره افغانان وايي چې محمود کرزی د خپل ورور د حاکمیت په ترڅ کې ډېر پیښې جیب ته کړې. هغه د افغانستان د ټویټا موترانو په بزنس کې ۵۰ فیصده سهمیه لري. محمود کرزی په کابل بانک هم مهه سهمیه لري. هغه په کندهار کې د کورونو د جوړولو په پروژې کې د امریکا د حکومت څخه پیښې اخیستي وې. محمود کرزي له حکومت څخه همدا مخکه یو جریب په ۲۵۰ ډالره واخیسته او بیا یې هر جریب په ۲۸۰۰ ډالره خرڅ کړ.

مگر د حامد کرزي بل ورور احمد ولي کرزی دی چې تر بل هر چا یې خپل ورور ته ډېر مشکلات او د سردرد جوړ کړی دی. په کابل کې د دپلوماتانو په مینځ کې یوه کیسه ده چې تل تکرارېږي. دوی وايي حامد کرزی له احمد ولي څخه په یوې غونډې کې پوښتنه وکړه: "ایا ته رشتیا د مخدره موادو په کاروبار لگیا یې؟" احمد ولي له مجلسه په قهر ولاړېږي او خپل ورور ته وايي: "هو، حامده، زه لږ تر لږه یوازې کندهار خرابوم. مگر ته گرده ملک خرابوي."

په کندهار کې، یوه غربي استخباراتي مامور راته وویل، "د حامد کرزي کورنۍ د اپیمو په خرڅولو او په وژلو کې لاس لري. په ولایاتو کې داسې خلک مقرروي چې د مخدره موادو په قاچاق کې ورسره مرسته وکړي. کله چې د حامد کرزي او د هغه د کورنۍ تاریخ تحلیل او تجزیه کېږي، ادارې فساد، بدې، او د مخدره موادو قاچاق به تمامه دوره احتوا کړي وي. همدا کورنۍ غریبانو تحمیل او ساتلي ده."

کله چې اوباما انتخابات وگټل او د حامد کرزي ستوری پر لوبډو سو، د هغه ذهني حالت لا خراب سو، او د پاکل چومونه یې شروع کړل. هغه پر خپلو ټولو ملگرو باندې نهایت بې اعتماد سو. هغه په هر گوټ کې دسیسه لېدله. کله چې په کابل کې د متحده ایالاتو سفیر د مخکینو کانديدانو سر ملاقات وکړ، حامد کرزی ټپي واخیست. د

امریکایانو همدې تاکتیک کار ور کړ. افغانانو سمدستي اوازي خپرې کړې چې امریکایان یا اشرف غني او یا عبدالله غواري. دپلوماتان عموماً د حامد کرزي سره په ارگ کې مجلس کوي او هغه ته سوغاتونه ورکوي، خو خپلو رپوټونو کې هغه پاکل بولي. یو دپلومات وايي، "کرزي د مینځنۍ ختیځ په مشرانو کې تر ټولو زیات په دسیسو باور لري."

د ۲۰۰۶ په پسرلي کې، د حامد کرزي حکومت پر حالاتو کنټرول له لاسه ورکړ. پدې وخت کې، په یوې ټرافیکي پېښه کې، یوه امریکایي پنځه کسه ووژل او څو نور یې ټپیان کړل. سمدستي په کابل کې بلوا جوړه سوه، او اوازه سوه چې یوه مست امریکایي بېگناه افغانان ووژل. کابلیانو په ښار کې د "مرگ پر امریکا" او "مرگ پر کرزي" شعارونه پیل کړل. همدا بلوا شپږ ساعته دوام لاره. کرزي په ارگ کې ناست او سخت وارخطا وو. هغه فکر کاوه چې همدا بلوا دهغه د برطرفه کولو لپاره ترتیب سوي ده. هغه فکر کاوه چې دا د فهم کار دی، ځکه فهم وزارت دفاع له لاسه ورکړی وو.

د امریکاپخوانی سفير رونالد نیومن وايي، "هر پښتون عقیده درلوده چې د کابل بلوا د شمال ایتلاف دسیسه وه." اکثر کابلیان په همدې عقیده ول. د طب د پوهنځی محصلینو راته وویل چې د شمال ایتلاف مشرانو دوي تشویق کړل چې په بلوا کې برخه واخلي. د رباني زوی له خپل هوټل څخه بلوا څارل او منظموله یې. حامد کرزي د استخباراتو پر ریس امرالله صالح باندي هم بدگومانه سو. صالح د امریکایانو لاسي سړی دی. حامد کرزي پدې وخت کې سخت ډارېدلی وو، او صالح یې تورو. صالح خپله استعفا وړاندي کړه، خو حامد کرزي له ډاره د هغه استعفا ونه منله.

پدې وخت کې، په کابل کې د (سي اي ي) مشر د حامد کرزي د روزگان د وختونو ملگری وو. حامد کرزي له هغه او سفير رونالد نیومن سره وکتل. حامد کرزي هغوی ته وویل که چیرې د کابل بلوا پخپله او نابیره پېښه سوې وي، هغه به استعفا وکړي، ځکه ددې بلوا مانا دا ده چې افغانان نه امریکایان غواري او نه هم هغه. د (سي اي ي) مشر حامد کرزي ته وویل. نه، ریس صاحب، تاسو استعفا نه سی کولای.

حامد کرزي په همدې وخت کې ټولو پښتنو ته شا کړه او پر تاجیکو او نورو اقلیتونو باندي یې تکیه لا زیاته سوه. هغه پوه سو چې پرته له حزب څخه یوازي او بی کسه دی. همدا وجه وه چې حامد کرزي جهادي قومندانانو ته مخه کړه. هغه ورو ورو دلته او هلته پر امریکایانو باندي هم انتقادونه پیل کړل. هغه انگریزان په دسیسو تورنول. پدې وخت کې، هغه دوه انگریز له وطن څخه اخراج کړل. د پدې اښادون د مقررولو سره یې مخالفت پیل کړ، ځکه هغه فکر کاوه چې د هغه برطرفه کولو لپاره کومه دسیسه تړل سوې ده. د حامد کرزي فکر او دماغ په دسیسو چلېږي.

د اشرف غني د کمپین مشاور جمېز کارویل وايي، "منفور مشران د انتخاباتو د رارسېدو سم باوله او هر څه خرابوي." هغه دخپلو ملگرو او نویو انډیوالانو سره د دونه چوکيو وعدي کړي دي چې په حکومت کې هډو سته نه. د افغانانو لپاره تر ټولو ترخه خبره دا ده چې حامد کرزي د دیرش کلن ناوړین ټول جنايتکاران پر ځان راغونډ کړيدي. د کابل په شيرپور کې، د همدې قومندانانو قيمتي مگر بی خونده مانی ولاري دي. په همدې ښار کې په میلیونهاوو خلک، ښځي، او ماشومان له لوري، فقر، او ناروغیو سره هره ورځ لاس او گریوان دي.

پای